

Παραρρήματα.

Τεύχος 15, σελ. 91: Πρόκειται για την ανασκαφική περίοδο 1984

Τεύχος 16, σελ. 12: Το έντυπο που παραθέτουμε είναι από το εκπαιδευτικό παιχνίδι στο Αρχαιολογικό Μουσείο: «Κυκλαδικός Πολιτισμός - Πολιτισμός Θήρας» που παρουσιάζει αναλυτικά στο άρθρο της (σελ. 13-15) η Μ. Ντεκάστρο.

Φινλανδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο στην Αθήνα

Αναγγέλθηκε η ίδρυση Φινλανδικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου στην Αθήνα που θα καλύψει την έρευνα για την ύστερη αρχαιότητα στην Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα των ύστερων Ρωμαϊκών χρόνων και των Βυζαντινών. Το Ινστιτούτο στεγάζεται στην οδό Προπυλαίων 30 κάτω από την Ακρόπολη και η λειτουργία του διέπεται από τη νομοθεσία που ισχύει για τις ξένες αρχαιολογικές Σχολές και Ινστιτούτα στην Ελλάδα.

Δάνεια για επισκευή παραδοσιακών κτιρίων και ΥΠΕΧΩΔΕ

Σε προηγούμενο σημειώμα μας, είχαμε δώσει όλα τα βασικά σημεία της τροπής που πήρε η δανειοδότηση επισκευών παραδοσιακών κτιρίων, με νέα απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδας (πράξη 515/17-6-1985 του Διοικητή της). Το ΥΠΕΧΩΔΕ, με απόφαση του στα μέσα Αυγούστου, παρενέβη και ανακοίνωσε ότι θα επιδοτεί τη διαφορά επιτοκίων μεταξύ 14% (παλιό καθεστώς) και 17% (νέο καθεστώς), για επισκευές κτιρίων που προορίζονται για επαγγελματική στέγη.

Δίο

Εικοσιένας κιβωτιόσχημοι τάφοι της πρώιμης εποχής του σιδήρου αποκαλύφθηκαν στο νεκροταφείο του αρχαίου Δίου.

Οι τάφοι ήταν ασύλητοι και τα κτερίσματα που βρέθηκαν (τροχήλατα ζωγραφισμένα αγγεία, χειροποίητα, δακτυλίδια, σιδερένια μαχαίρια κλη) έχουν ιδιαίτερη αξία για την αρχαιολογική έρευνα, γιατί φωτίζουν την πρώιμη ιστορία της Μακεδονίας.

— Εξ άλλου οι ανασκαφές της φετινής περιόδου στην αρχαία πόλη του Δίου έφεραν στο φως αρχιτεκτονικά μέλη και γλυπτά από το χώρο των θερμών, ενώ η έρευνα στο χώρο του αρχαίου τείχους έδωσε στοιχεία για τη χρονολογία της οικοδόμησής του που είναι γύρω στα 300 π.Χ.

Αιανή Κοζάνης

Εκτεταμένο νεκροταφείο εντοπίστηκε στην περιοχή Αιανή Κοζάνης. Οι τάφοι που ανασκάφηκαν είναι λακκοειδείς και κιβωτιόσχημοι, ανήκουν στα τέλη του 4ου αι. π.Χ. και περιέχουν κτερίσματα: πηλίνα, χάλκινα, σιδερένια και χρυσά. Επίσης, στον αρχαιολογικό χώρο της Μεγάλης Ράχης Αιανής Κοζάνης, η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως λείψανα ιδιωτικών κατοικιών, των ελληνιστικών χρόνων.

Παράλληλα, στην τομή των οχυρωματικών τειχών αποκαλύπτονται τείχη κλασικών χρόνων, που χρησίμευσαν συγχρόνως και ως τοίχοι σπιτιών. Από το πλήθος των κινήτων ευρημάτων παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον μήτρες ανάγλυφων αγγείων, που αποδεικνύουν άμεσες σχέσεις και επαφές με τα εργαστήρια της μητροπολιτικής Πέλλας. Επίσης, στα ευρήματα περιλαμβάνονται σταβιά (ζύγοι) με κεφάλι σάτυρου, ειδώλια γυναικείων μορφών κλπ. Ακόμη, σε δωμάτιο σπιτιού βρέθηκε μεγάλο αριθμός από αγνήδες σε ποικίλα σχήματα και μπορεί ο χώρος να χαρακτηριστεί ως εργαστήριο αυτών των αντικειμένων.

Γιάννενα

Σε μουσείο βυζαντινής - μεταβυζαντινής και νεότερης τέχνης θα μετατραπεί το κτίριο του τέως βασιλικού περιπτέρου στην Ακρόπολη του Ιπς Καλέ, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα να αναδειχθεί η βυζαντινή παράδοση της περιοχής Ιωαννίνων.

Θάσος

Η Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή διεξάγει ερευνητικές εργασίες στο αρχαίο λιμάνι της Θάσου, στα πλαίσια των οποίων αποκαλύφθηκε οχυρωματικός πύργος που ανήκει στις λιμενικές εγκαταστάσεις του αρχαίου λιμανιού.

Δύο χριστιανικοί ναοί στην Ουρανιοπολή προστατεύονται

Αρχαίο μνημείο χαρακτηρίστηκε η παλαιοχριστιανική βασιλική που έχει ανασκαφεί στη θέση Αγ. Γεωργίου στη Νικήτα Χαλκιδικής και αποτελεί τμήμα αξιόλογου παλαιοχριστιανικού οικισμού. Η βασιλική ανήκει στο πρώτο μισό του 5ου αι. μ.Χ. Ο ίδιος χαρακτηρισμός δόθηκε και στο ναό του Αγ. Νικολάου που βρίσκεται στην περιοχή της Ουρανιοπόλης στα σύνορα με το Άγιο Όρος και ανήκει στον 11-14ο αι.

Βραχογραφήματα στην Καβάλα

Σηπλαιοερευνητές και σπηλαιολόγοι ανακάλυψαν στις περιοχές των Φιλιππων - Κρουονεριού, Ζυγού και Ελαιχωριού του νομού Καβάλας σημαντικά βραχογραφημένα. Τα εγχάρακτα αυτά έργα είναι μικρά και λεπτά και παριστάνουν αλεπούδες, άλογα, σκυλιά, τόξα, θέλη και αφηρημένα σχέδια. Κατασκευασμένα με κόκκαλο, πέτρα ή μέταλλο, φανερώουν ανεπτυγμένη δεξιοτεχνία και αποτελούν δείγματα τέχνης σχετικής με μαζικοβραχονεοθητική έκφραση. Άλλη ομάδα βραχογραφημάτων παριστάνει γεωμετρικές φιγούρες, πλοίο με κουπία και πανιά και άλλα πρωτόγονα πλεούμενα. Η σημασία των ευρημάτων θεωρείται πολύ σημαντική, γιατί προσφέρει νέα στοιχεία για την τέχνη του μεγαλιθικού πολιτισμού.

Η ανεύρεση επίσης 180 βραχοανάγλυφων της εποχής των ρωμαϊκών χρόνων, μαρτυρεί μια συνέχεια της

αρχαιολογικά

χρήσης των χώρων από την προϊστορική ως τη νεότερη εποχή.

Το τριαντάκι του Βόλου θα σωθεί

«Ιστορικό διατηρητέο μνημείο, που χρειάζεται ειδική κρατική προστασία» χαρακτηρίστηκε το τριαντάκι Βόλου - Μηλεών.

Στην κήρυξη αυτή περιλαμβάνονται το τροχαιο υλικό και όλες οι κτιριακές εγκαταστάσεις, από το αθροδρομικό σταθμό του Βόλου μέχρι και το σταθμό των Μηλεών, ως σύνολο (κτίρια, γέφυρες, τεχνικά έργα και γραμμές το 1896-1903). Οι εγκαταστάσεις αυτές, όπως αναφέρεται, αποτελούν αντιπροσωπευτικά δείγματα αρχιτεκτονικής του είδους τους, ενώ το τροχαιο υλικό θεωρείται μοναδικό στη χώρα μας και από τα ελάχιστα σωζόμενα στον κόσμο. Επίσης το καθαρά ορεινό τμήμα (Λεχώνια - Μηλιές). Το τροχαιο υλικό είναι βελγικής κατασκευής και θεωρείται ένα από τα μικρότερα στον κόσμο. Για το λόγο αυτό οι Βολιώτες το αποκαλούν «τριαντάκι ή θεριό».

Νέα μέθοδος έρευνας

Έληξαν πρόσφατα στον αρχαιολογικό χώρο της Ισθμίας, οι έρευνες που έκανε ο βιζαντινολόγος καθηγητής του Πανεπιστημίου του Οχάιο, Δρ. Τιμόθεος Γκρέγκορ, με 17μελή ομάδα φοιτητών του Πανεπιστημίου του. Πρόκειται για έρευνες που έγιναν στο υπέδαφος με τη βοήθεια συγχρόνων μηχανημάτων, όπως είναι τα ηλεκτρόμετρα και τα μαγνητόμετρα που χρησιμοποιούνται με την «συνεργασία» ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Όπως δήλωσε ο Δρ. Γκρέγκορ, τα μηχανήματα αυτά τοποθετούνται στο έδαφος και καταγράφουν ορισμένες τιμές και ενδείξεις, από τα αντικείμενα ή κτίσματα που βρίσκονται σε βάθος 1-2 μέτρων. Οι τιμές αυτές τοποθετούνται στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, για να θγουν αποτελέσματα, τα οποία σχηματίζουν «ακτινογραφία» του εδάφους: σε μαύρο φόντο είναι το κτίσμα και σε λευκό το έδαφος. Έτσι, με τη μέθοδο αυτή, ανακαλύ-

φθηκε ότι στο ανατολικό τμήμα του αρχαιολογικού χώρου της Ισθμίας, υπάρχει σε συγκεκριμένο σημείο, σε βάθος 1,5 μέτρου περίπου, τοίχος μήκους 25-30 μέτρων, ο οποίος αποτελούσε τμήμα μεγάλο και άγνωστου μέχρι σήμερα οικοδομήματος. Βέβαια, τα στοιχεία αυτά δεν είναι πλήρως επεξηγημένα, γιατί σε λίγους μήνες θα χρησιμοποιηθεί ένας μεγάλος ηλεκτρονικός υπολογιστής στο Οχάιο, που θα δώσει ακριβή αποτελέσματα, και έγχρωμους χάρτες της περιοχής, του κτίσματος και των εδαφών.

Για την επεξεργασία αυτή των χαρτών, ο Δρ. Γκρέγκορ θα ζητήσει τη συνεργασία ειδικών γεωλόγων.

Η μέθοδος της ηλεκτρονικής αυτής έρευνας στην αρχαιολογία, εφαρμόστηκε το 1973 περίπου στο εξωτερικό, ενώ στην Ελλάδα τη χρησιμοποίησαν από το 1982 οι Καναδοί (Καναδική Αρχαιολογική Σχολή), στη Στυμφαλία Κορινθίας και στη Λέσβο.

Όσο δε για τα μελλοντικά σχέδια του Δρ. Γκρέγκορ, έχει προγραμματιστεί νέα έρευνα στον ίδιο χώρο την προσεχή άνοιξη, γιατί ο χώρος αυτός παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον. Και μια σημαντική λεπτομέρεια: Ο Δρ. Γκρέγκορ υποστηρίζει, ότι λόγω της δυσκολίας και της ειδικευσης που χρειάζεται, καθώς και των ειδικών γνώσεων πάνω σε θέματα γεωλογίας, εδαφοτεχνικής, ανάλυσης προγραμμάτων υπολογιστών κλπ., η μέθοδος αυτή δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από αρχαιολόγους. Η χρήση της δεν μοιάζει, δηλαδή, με τους γνωστούς στο χώρο των αρχαιολογικών, «ανιχνευτές».

Σπ. Ταρούσης

Ομάδα φοιτητών - αρχαιολόγων την ώρα της έρευνας με το μαγνητόμετρο και το ηλεκτρόμετρο, στα Ίσθμια, και κοντά στο Ιουστινιανέιο Τείχος, ανατολικά του Αρχαιολογικού χώρου.

Μανιτικός πύργος διατηρείται

Μανιτικός πύργος «δείγμα αμυντικής κατοικίας» διατηρείται στο Μάρθο Μέσα Μόνης Οιτύλου Λακωνίας. Το μοναδικό αυτό κτίριο ανήκει στον 18ο αι.

Οι ανασκαφές στην πλατεία Κοτζιά

Οι ανασκαφές στην πλατεία Κοτζιά, όπου πρόκειται να κατασκευαστεί υπόγειο γκαράζ, έχουν αποκαλύψει τμήμα αρχαίου νεκροταφείου των ρωμαϊκών χρόνων. Εδώ ανήκει και η μαρμάρινη σαρκοφάγος που ήρθε στο φως και χρονολογείται στον 3ο αι. μ.Χ. Η εικόνα του νεκροταφείου συμπληρώνεται από ταφικούς περιβόλους, επιτύμβιους ενεπίθμβιους κιονίσκους, ρωμαϊκές επιτύμβιες στήλες και άλλα κτερίσματα της ίδιας εποχής.

Επίσης εντοπίστηκε τμήμα αρχαίου δρόμου που ταυτίζεται με τμήμα της Αχαρνικής Οδού, που οδηγούσε στην αρχαιότητα από το Μενίδι στην Αθήνα.

Ετρουσκικό πλοίο

Στο Τυρρηνικό πέλαγος και κοντά στο νησάκι Τζάλα ντελ Τζιλιο, αρχαιολόγοι ερεύνησαν βυθισμένο πλοίο που είχε ναυαγήσει στα τέλη του 7ου αι. π.Χ. 300 μ. από την ακτή του νησιού.

Το πλοίο έχει μήκος περίπου 25 μ., κινείται μόνο με πανί χωρίς κουπιά και το πλήρωμά του θα πρέπει να αποτελέτο από 5-6 άνδρες. Από τα ευρήματα που ανελκύστηκαν, συμπεραίνεται ότι το πλοίο είχε ταξιδέψει σε όλο το γνωστό ως τότε κόσμο και επειδή είχε βυθιστεί στα ρηχά - σε βάθος 50 μ. - είχε κυριολεκτικά ληληλατήσει από αρχαιολογικούς τα τελευταία χρόνια, πλουτίζοντας με σπάνια ευρήματα τις ιδιωτικές συλλογές.

Πρωτότυπο μουσείο

Στο Μόναχο (Böcklinstrasse 30) άνοιξε το πιο πρωτότυπο μουσείο, όπου εκτίθενται 600 περίπου δοχεία νυκτός, από το σπάνιο παιδικό καθρέκλι του 17ου αι. ως τα θαυμάσια κομμάτια Art Nouveau των αρχών του αιώνα μας. Τη συλλογή αυτή (που μπορείτε να επισκεφθείτε κάθε Κυριακή από τις 10 π.μ. ως τις 1 μ.μ.) χρωστώνει το Μόναχο σε ένα συλλεκτικό δικηγόρο.

αρχαιολογικά

Λειτουργούν
Δευτέρα, Τετάρτη,
Πέμπτη, Παρασκευή
9.30 - 11.00
11.30 - 1.00

Δασκάλιοι και καθηγητές,
Τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα
του Μουσείου Μπενάκη
για σχολεία
ζαχαρίζουν την 1η Νοεμβρίου.
Δηλώστε συμμετοχή!!
3626.215, εσωτ. 23

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

Εκπαιδευτικά προγράμματα Μουσείου Μπενάκη

ΟΔΗΓΙΕΣ

Για δασκάλους, μαθητές, γονείς και παιδιά

Από την 1η Νοεμβρίου λειτουργούν στο Μουσείο Μπενάκη κάθε Δευτέρα, Τετάρτη, Πέμπτη και Παρασκευή 9.30-11.00 και 11.30-1.00 εκπαιδευτικά προγράμματα.

1. Για παιδιά της 2ας και 3ης Δημοτικού οπτικοακουστικό πρόγραμμα και παιχνίδια για τη Λαϊκή Τέχνη.
2. Για παιδιά της 4ης, 5ης και 6ης Δημοτικού οπτικοακουστικό πρόγραμμα και παιχνίδια για τη Λαϊκή Τέχνη.
3. Για παιδιά Γυμνασίου οπτικοακουστικό πρόγραμμα και παιχνίδια για τη Βυζαντινή Τέχνη.

Σε κάθε παιχνίδι σημειώνεται σε ποιον όροφο του Μουσείου παίζεται. Όταν τα παιδιά βρεθούν στο χώρο που παίζουν, ακόμα και τα μικρότερα θα είναι χρώμα να ασχοληθούν μόνο τους, απεριόριστα. Να τριγυρίζουν, να ψάξουν, να χαζέψουν και να αισθανθούν άνετα σα να βρίσκονται σ' ένα χώρο δικό τους, όπου έχουν τη δυνατότητα μόνο τους να χαρούν ότι θέλουν.

Το παιχνίδι δεν έχει διαγωνιστικό χαρακτήρα.

Έχει σκοπό να τραβήξει την προσοχή των παιδιών σε διαλεγμένα αντιπροσωπευτικά αντικείμενα και μ' ένα διασκεδαστικό τρόπο ν' ακονίσει την παρατηρητικότητα και την κρίση τους, έτσι, που να δημιουργηθεί η επαφή με το αντικείμενο και στη συνέχεια η βαθύτερη γνώση και η ανάπτυξη του καλλιτεχνικού αισθητηρίου.

Οι συνοδοί θα είναι προτιμότερο να μην απασχολήσουν τα παιδιά την ώρα που παίζουν, αλλά να είναι έτοι-

μοι να βοηθήσουν τα πιο μικρά παιδιά αν χρειαστεί στον προσανατολισμό τους στο χώρο, παρ' όλο που οι οδηγίες υπάρχουν σε κάθε χαρτί. Μια συζήτηση μετά το παιχνίδι και μια αξιολόγηση όλου του προγράμματος θα συντελούσε στην καλύτερη συνειδητοποίηση των αποτελεσμάτων των προγράμματος. Θα μας ενδιέφερε πολύ να μάθουμε τις εντυπώσεις των παιδιών και τις δικές σας, για να βοηθηθούμε στα μελλοντικά μας σχέδια.

Ευχαριστούμε για τη συμπαράστασή σας και είμαστε πρόθυμοι για κάθε συνεργασία.

Το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Μουσείου Μπενάκη, Κουμπάρη 1, τηλ. 3611.617 εσωτ. 23

Τα Ελγίνεια

Το πράγμα οριστικοποιήθηκε. Η βρετανική κυβέρνηση, απαντώντας σε επίμονα ελληνικά διαθήματα και σε ανάλογα της Ουνέσκο, δήλωσε ότι δεν είναι δυνατόν να επιστρέψει στη χώρα μας τα «Ελγίνεια». Μετά την απάντηση αυτή, πρακτικά δεν μας

μένει παρά ο δρόμος των διεθνών δικαστηρίων (οπότε θα πρέπει να θεμελιώσουμε το αίτημά μας και να αποδυθούμε σε μακρό δικαστικό αγώνα, δίχως δυνατότητα εκτελεστικής μέτρων σε περίπτωση ευνοϊκής απόφασης) και εκείνος των... ελλίδων (ότι το Εργατικό Κόμμα, αν σχηματίσει μόνο του κυβέρνηση και αν ακολουθήσει τις υποσχέσεις του τωρινού αρχηγού του, θα μας επιστρέψει τις αφαιρεθείσες αρχαιότητες). Στην ουσία, μας μένει και ένας άλλος δρόμος, ο δρόμος του ρεαλισμού. Δηλαδή, να προχωρήσουμε στη δημιουργία ενός πραγματικά σύγχρονου συστήματος προστασίας της **εδώ** πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Γιατί τέτοιο σύστημα **δεν υπάρχει** σήμερα. Και να το θάλουμε σε εφαρμογή. Μόνον έτσι οι δόξες «κουτόφραγκοι» θα πιεθούν και ενδόμυχα ότι, πραγματικά, ό,τι μας επιστρέφει θα βρίσκεται σ' ένα γνήσιο «φυσικό» περίγυρο - και δεν θ' αποτελέσει λαμπρή εξαίρεση σε θλιβερό περιβάλλον... Εκτός από αυτό, καθεαυτή μία πολιτική συνέπεια δεν θα μας κάνει κακό!

B.K.A.

Τελική σύσκεψη για την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Προστασίας της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς

Στη Γρανάδα της Ισπανίας, έγινε η τελική σύσκεψη υπευθύνων υπουργών και εθνικών αντιπροσωπειών για την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Προστασίας της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς, των κρατών - μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Από τις 3 μέχρι τις 5 Οκτωβρίου έγιναν ζωηρές συζητήσεις, στις οποίες πρωτασθέτησαν κυρίως η Ισπανία, η Ιταλία, η Γαλλία και το Βέλγιο, κάνοντας τις πιο νεκτεριστικές προτάσεις.

Και στην περίπτωση αυτή σχηματίστηκαν δύο ομάδες αντιλήψεων γύρω από τις αρχές προστασίας, σχηματικά εκείνες των βορεινών και των νοτιών χωρών. Οι νότιες χώρες, με πολυαριθμότερα μνημεία και αρχιτεκτονική κληρονομιά σε μεγαλύτερη ποικιλία, φάνηκαν προθυμότερες να υποστηρίξουν την ένταξη σε σύγχρονες χρήσεις, στη σύγχρονη

ζωή - και το άνοιγμα για το μεγάλο κοινό. Πρότειναν, με την προοπτική αυτή, και συγκεκριμένα μέτρα, όπως τη δημιουργία «ευρωπαϊκών πολιτιστικών δρόμων», την καθιέρωση - σε ετήσια βάση - ευρωπαϊκής ημέρας πολιτιστικής κληρονομιάς κ.ά.

Οι θόρυβες χώρες δείχθηκαν πιο διστακτικές απέναντι σε παρόμοια ανοίγματα, φοβούμενες τους κινδύνους της «ανθρώπινης ρύπανσης» και έμειναν περισσότερο προσοκλήμενες στις κλασικές έννοιες προστασίας για ορισμένες κατηγορίες κτιρίων.

Η τελική αυτή σύσκεψη προκάλεσε εκτεταμένα άρθρα και σχόλια του ευρωπαϊκού τύπου, εκτός του ελληνικού. Από τον τελευταίο, ελάχιστες εφημερίδες του αθηναϊκού λεκανοπέδιου ασχολήθηκαν με το θέμα, και οι λίγες που το έκαναν πέρασαν απλά με λιγλόγη είδηση στα «ψιλά» τους. Ασφαλώς αυτό δεν είναι άσχετο και με το γεγονός ότι οι αρμόδιοι κρατικοί ελληνικοί φορείς υπήρξαν ουσιαστικά άπαιτες από τη σύσκεψη, συνεχίζοντας την «τακτική» αποκοπή τους από παρόμοιες διεθνείς διεργασίες. Ο Έξνος τύπος ούτε καν ανέφερε, άλλωστε, μίαν οποιαδήποτε ελληνική συμμετοχή στη σύσκεψη και στις απόψεις που αντιπαράχθηκαν αλλά ούτε καν και το όνομα της Ελλάδας σαν συμμετόχη σε αυτήν.

Βασίλειο κ. Δωροθένης

Πειραματικά ταξίδια του Κυρήνεια II

Όπως είχε προγραμματιστεί, μετά την καθέλκυση του ομοιώματος του πλοίου της Κυρήνειας - που έγινε στις 22 Ιουνίου - άρχισαν αμέσως τα δοκιμαστικά ταξίδια. Σκοπός αυτών των ταξιδιών ήταν: (α) Η εκπαίδευση

πληρώματος (το ταξίδεμα του πλοίου αυτού είναι τελείως διαφορετικό από κάθε άλλο παραδοσιακό αιγαιοπελαγίτικο πλοίο). (β) Η μελέτη από τους επιστήμονες υπεύθυνους για τη ναυπήγηση της αντοχής του σκαριού και της όλης διαγωγής του πλοίου. (γ) Την προετοιμασία για το μεγάλο ταξίδι προς την Κύπρο.

Πραγματοποιήθηκαν έξι πειραματικά ταξίδια στο Σαρωνικό. Τα ταξίδια απέδειξαν τις εξαιρετικές δυνατότητες του πλοίου και τη μεγάλη αντοχή του. Δεν μένει πλέον αμφιβολία ότι μπορεί να πραγματοποιήσει ένα μεγάλο ταξίδι στο Αιγαίο και να φθάσει μέχρι την Κύπρο.

Είναι απαραίτητο, όμως, να γίνουν τροποποιήσεις κατά τη διάρκεια του χειμώνα 1985-86. Σε κοινή σύσκεψη των Ελλήνων επιστημόνων και τεχνικών του Ελληνικού Ινστιτούτου Προστασίας Ναυτικής Παράδοσης και των Αμερικανών αρχαιολόγων του Ινστιτούτου Ναυτικής Αρχαιολογίας, αποφασίστηκε να γίνει ένα πλάνο 66 τ.μ., δηλαδή, περίπου κατά 20 τ.μ. μεγαλύτερο από το πειραματικό, αλλά και στον τρόπο κατασκευής της αντένας και μικροτροποποιήσεις στην αρματωσιά, κατασκευή δύο νέων κουπιών - τιμόνι, μακρύτερα από τα πρώτα, εγκάρσιες ενισχύσεις και τοποθέτηση διαδρόμων από το πρυμνίο μέχρι το πλωρίο κατάστρωμα. Επίσης, θα ξαναγίνει η κουπαστή. Το πλοίο σύντομα θα ανελκυστεί στο ναυπηγείο του κ. Μανώλη Ψαρρού στο Πέραμα για να αρχίσουν οι εργασίες.

Κατά τη διάρκεια του χειμώνα θα πρέπει να κατασκευαστεί το φορτίο, που αποτελείται από 404 αμφορείς και οι 29 μυλόπετρες. Οι υπεύθυνοι του προγράμματος συναντούν μεγάλες δυσκολίες ως προς την κατασκευή αμφορών όμοιων με εκείνων που είχε το πρωτότυπο κοράβι. Ελπίζεται, όμως, ότι οι δυσκολίες θα ξεπεραστούν και θα κατασκευαστούν ή στην Ελλάδα ή στην Κύπρο. Από το Φεβρουάριο του 1986 το Κυρήνεια II θα είναι έτοιμο για να αρχίσει τα νέα πειραματικά του ταξίδια κάτω από δυσμενείς καιρικές συνθήκες. Όπως τόνισε ο κ. Αντώνης Βασιλειάδης - υπεύθυνος για την εκπαίδευση του πληρώματος - στην τελευταία σύσκεψη, είναι απαραίτητο να δοκιμασθεί το σκάφος και σε συνθήκες κακοκαιρίας, ακόμα και με δύνα-

μη 8 μπωφόρ.

Στο τέλος της άνοιξης του 1986, μετά από εκτεταμένα πειραματικά ταξίδια στο Αιγαίο, το Κυρήνεια II θα είναι έτοιμο για το ταξίδι προς την Κύπρο που θα αποτελέσει και την ολοκλήρωση της δεύτερης φάσης αυτού του προγράμματος πειραματικής αρχαιολογίας. Επισκέψεις στο πλοίο ξένων επιστημόνων έγιναν με την ευκαιρία της τέλεσης στον Πειραιά του 1ου Διεθνούς Συμποσίου «Ναυπηγική στην Αρχαιότητα» και της συνάντησης του Διοικητικού Συμβουλίου και των Υποπεριτρωτών του Διεθνούς Συμβουλίου των Ναυτικών Μουσείων.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

6ο Συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας στη Θεσσαλονίκη

Οργανώθηκε από τη Χριστιανική Αρχαιολογική Εταιρεία το 6ο συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης. Στα πλαίσια των εργασιών, έγιναν ανακοινώσεις που φέρνουν νέα συμπεράσματα σχετικά με τη ζωγραφική, την αρχιτεκτονική και τις άλλες δραστηριότητες του Βυζαντίου.

Σχέδιο νέου Γ.Ο.Κ. και πολιτιστική κληρονομιά

(και, γενικά, ΥΠΕΧΩΔΕ και πολιτιστική κληρονομιά).

Θα πρέπει ν' ασχοληθούμε με το σχέδιο του νέου «Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού» (προς αντικατάσταση εκείνου που ισχύει από το 1973), το οποίο προώθησε στη Βουλή ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Στο σχέδιο αυτό, ένα ολόκληρο άρθρο με πέντε παραγράφους, έρχεται να πάρει τη θέση δύο πολύ σημαντικών άρθρων του παλαιού Γ.Ο.Κ., όπως όμως είχαν τροποποιηθεί με προεδρικές αντιλήψεις το 1977 (άρθρα 79 και 80, για προστασία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και παραδοσιακών

αρχαιολογικά

οικισμών και για Επιτροπές Ενασχέτων Αρχιτεκτονικού Ελέγχου).

Σε σχέση με τα άρθρα αυτά, θα περίμενε κανείς οργανωτικές βελτιώσεις, θεσμική ασφάλεια μεγαλύτερη και αξιοποίηση της μέχρι σήμερα πείρας. Αναλύοντας προσεκτικά το νέο άρθρο 4 του σχεδίου, δυστυχώς δεν βρίσκουμε κάτι από τα αναμενόμενα, αλλά γενικόλογια και τη διαφαινόμενη πρόθεση να διαιωνίζεται ένα άλλοθι προστασίας - είναι αλήθεια με διατάξεις αντιφατικές και ελλείψεις.

Και ίσως η αναμονή βελτιώσεων να είναι παράλογη, όταν το ίδιο το θεσμικό πλαίσιο προστασίας του ΥΠΕΧΩΔΕ (και πρώην ΥΧΟΠ) παραμένει το ίδιο: μια αρμόδια Διεύθυνση (η «Γ7») ουσιαστικά αποδυναμωμένη και διαχειριστική, αντί να είναι όργανο επιτελικό και κατασκευτήριο. Γράφουμε τη λέξη «διαχειριστική».

Ίσως θα ήταν ακριβέστερο να γράφουμε Διευκρινιστική, Διευκολυντική της δόμησης, θέσια, και όχι της προστασίας ως δόμησης και στέγασης. Αλλά και περιφερειακά όργανα, οι Επιτροπές Ενασχέτων Αρχιτεκτονικού Ελέγχου, που με το νέο σχέδιο μετανοούνται πολύ εύχρηστα και ακριβέστερα σε Επιτροπές Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου, το ίδιο διευκολυντικά. Επιτροπές που στην πρωτοβάθμια και σημαντικότερη σύνθεσή τους δεν αποτελούνται από κανέναν ειδικό στο θέμα, αλλά από στέλεχος του κατά τόπο Πολεοδομικού Γραφείου και δύο ελεύθερους επαγγελματίες αρχιτέκτονες. Ο έλεγχός του, σύμφωνα και με την επίσημη και δημοσιευμένη έκθεση του ΟΟΣΑ για το περιβάλλον στην Ελλάδα, είναι γραφειοκρατικός και τυπικός.

Ανάλογα ισχύουν και ως προς τις καθαυτό θεσμικές διατάξεις που εκδόθηκαν με πρωτοβουλία του ΥΠΕΧΩΔΕ-ΥΧΟΠ: **ουδέποτε** εκδόθηκαν τα προεδρικά διατάγματα για εφαρμογή **συγκεκριμένων** διατάξεων προστασίας, δηλαδή του άρθρου 32 του Οικιστικού Νόμου 1337 του 1983 καθώς και του άρθρου 1 του νόμου 1512 του 1985. Και είναι μια άλλη και πολλαπλή ενδιαφέρουσα ιστορία το από ποιά κωλυσιεργία ποιών και από ποιά αδιαφορία άλλων δεν εκδόθηκαν τα διατάγματα αυτά. Άλλωστε, από τη μετατροπή (γιατί για **μετατροπή** πρόκειται, και όχι για απλή μετανομοσία) του ΥΧΟΠ σε ΥΠΕΧΩΔΕ, ει-

ναί ζητήμα αν εκδόθηκε έστω και ένα διάταγμα προστασίας οικιστικού συνόλου.

Τώρα έρχεται το άρθρο 4 του σχεδίου του νέου Γ.Ο.Κ. Από διαφόρους ήδη επισημάνθηκαν αδυναμίες και ελλείψεις του, με άρθρα στον αθηναϊκό τύπο. Όπως οι ίδιοι ομολογούν, και αυτών οι παρατηρήσεις (ενός, μάλιστα, συμβούλου του πρωθυπουργού για πολιτιστικά θέματα), δεν λήφθηκαν υπόψη. Ας επισημάνουμε, με τη σειρά μας, μερικές αντιφάσεις (δεν κάνουμε λόγο για ελλείψεις...), **εντελώς ενδεικτικά**, αφού ήδη αναφερθήκαμε στο γενικό πνεύμα και οργανωτικό πλαίσιο που ισχύει.

Αντίφαση μεταξύ των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου: για την κήρυξη των οικισμών ή τμημάτων τους ως παραδοσιακών, ζητείται η γνώμη της τοπικής αυτοδιοίκησης, όχι όμως και για την περίπτωση κήρυξης κτιρίων ως διατηρητέων. Αντί να δημιουργηθεί σαστή Υπηρεσία Προστασίας (**Βενιαίοι Φορέας**), με αποκεντρωμένη δομή, φορτώνεται στις πλάτες των Ο.Τ.Α. η ευθύνη έστω και συμβουλευτικής (αλλά ψηφοθηρικά βαρυσσοσας) γνωμοδότησης. Και πρόκειται, θέσθια, για Ο.Τ.Α. δίχως απόλυτες καμιάν υποδομή σε ανδρώπους και αρχαία ή έρευνες, οι οποίοι θα γνωμοδοτούν υπό την επιρροή των γνωστών εργολαβικών κυκλωμάτων και των ποικίλων αλκαπονισίων των ντουβαριών, που λυμαινονται τις επαρχιακές πόλεις, δίπλα σε θεωρητικοποιούντα Πολεοδομικά Γραφεία, επανδρωμένα με ασχέτους, κατά κανόνα, προς το θέμα υπαλλήλους.

Άρα θα γνωμοδοτούν εντελώς δηγμαγωγικά ή με ασχετοσύνη, επηρεάζοντας ανάλογα την πολιτική ηγεσία του κεντρικού φορέα.

Τώρα, πως μετά όλα αυτά, θα γνωμοδοτούν οι Ο.Τ.Α. για οικισμούς και τμήματά τους και όχι για χαρακτηρισμούς κτιρίων (ή μικρών συνόλων κτιρίων), αυτό αποτελεί αντίφαση περίεργη, που μας κάνει να σκεφτούμε ότι κάποιοι την προστασία την αντιμετωπίζουν με εντελώς ποσοτικά κριτήρια...

Παράγραφος 4. Όταν οι νέες Επιτροπές (ΕΠΑΕ) αποφασίζουν υπέρ της κατεδάφισης κτιρίων, η άδεια κατεδάφισης θα γίνεται. Αν αποφανθούν, αντίθετα, υπέρ της διατήρησης, τότε το πράγμα ζαυαεξετάζεται σε κεντρι-

κό επίπεδο, από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου! Κανένα άλλο σχόλιο, απλώς με επισήμανση: με το σχέδιο Οργανισμού του ΥΠΕΧΩΔΕ, η «αρμόδια Διεύθυνση» («Γ7») διαλύεται και οι αρμοδιότητές της κατακερματίζονται σε δύο άλλες Διευθύνσεις...

Αλλά το πράγμα έχει και συνέχεια: η μελλοντικά αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου θα έχει τη δυνατότητα να μην αναλάβει καμιάν ευθύνη για τα «παγώσει» την υπόθεση οποιουδήποτε χαρακτηρισμού. Μετά ένα χρόνο «παγώματος», η άδεια κατεδάφισης θα δίνεται αυτοδίκαια...

Μετά από όλες αυτές τις επισημάνσεις, είναι ίσως περιπτώσεις που θα διατάξει της παραγράφου 5 (τελευταίας), που επιβάλλει την ανακατασκευή κτιρίων για τα οποία έχει ξεκινήσει η διαδικασία χαρακτηρισμού τους ως διατηρητέων και καταδεικνύονται - και ΜΟΝΟΝ εφόσον χαρακτηριστούν διατηρητέα (δηλαδή, τα **ανύπαρτα**, τελικά, κτίρια, αφού θα έχουν μερικά ή ολίκα κατεδάφιστες!) Αρκοίμαστε να επισημάνουμε τον ευχολογικό και παράλογο χαρακτήρα της διάταξης. Συμπέρασμα: επιβάλλεται **άμεση κινητοποίηση** φορέων και ειδικών, για να μη περάσουν οι διατάξεις αυτές, που θα επισυνέχουν την καταστροφή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Βασίλης Κ. Δωροβίνη

Η εκατονταετηρίδα του Beazley

Τα 100 χρόνια από τη γέννηση του Sir John Beazley (γεννήθηκε στις 13 Σεπ. 1885) γιορτάστηκαν με δύο συμπόσια που έγιναν στο Λονδίνο (Βρετανικό μουσείο, 25-26 Ιουνίου) και Οξφόρδη (Wolfson College, 28 Ιουνίου) και είχαν ως θέμα τα ελληνικά αγάλια. Το χώρο που κατ'εξοχήν μελέτησε και προήγαγε ο Beazley.

Στο συμπόσιο του Λονδίνου, αναπτύχθηκαν θέματα σχετικά κυρίως με την αττική αγγειογραφία και ιδιαίτερα με το έργο συγκεκριμένων ζωγράφων, ερασιψητών ή ομάδων αγγείων. Πολλοί ομιλητές περιερίστηκαν σε αποδόσεις, στατιστικά χαρακτηριστικά ή εικονογραφικές παρατηρήσεις, άλλοι όμως επέφεραν την κληρονομία του Beazley ερευ-

ώντας και θέματα σχετικά με την πολιτική εκμετάλλευση των παραστάσεων των αγγείων, τις πληροφορίες που μπορούν να μας δώσουν για τους θρησκευτικούς και πολιτικούς προβληματισμούς μιας εποχής, για το εμπόριο και την οικονομική ιστορία.

Με δύο λόγια το περιεχόμενο των ομιλιών ήταν

1. M. Robertson: Νέα ερμηνεία της υδρίας 1890 στο Βερολίνο, του ζωγράφου του Αντιμένη, ως παράσταση από το Θηβαϊκό κύκλο (7 επί Θήβας).

2. D.v. Bothmer: Διάκριση του αγχειοπάστη Αμάσιος από τον ζωγράφο του Αμάσιος. Προσπάθεια ακριβέστερης χρονολόγησής του με βάση ιστορικά στοιχεία από τον ομώνυμο Αιγύτιο Φαραώ.

3. H. Brijder: Συσχετισμός των κυκλικών τύπου διάπια, τη μικρογραφική και τύπου Γορδίου με βάση το σχήμα τους και τα τεχντροποικά τους στοιχεία.

4. H. Mommsen: Σχέσεις του Εξήκια με τα αγγεία της ομάδας Ε. Πιθανή συνεργασία του μεγάλου αγχειογράφου με το εργαστήριο αυτό, μόνο στην πρώιμη φάση του.

5. E. Böhre: Ο ζωγράφος της αιώρας (Swing painter / Schaukelmaler), σχέσεις του με το δάσκαλό του Εξήκια και τους συγχρόνους του. Τα θέματα αντανακλώντας τις θρησκευτικές και πολιτικές πεποιθήσεις του Πεισιστράτου.

6. M. Tibérius: Παρουσίαση του κεραμεικού περιεχομένου τεσσάρων από τους πρωτότερους τάφους του νεκροταφείου της Σίνδου. Μεταβολή χρονολόγησής της Υατεροκορινθιακής Ι φάσης, στα 560-40. Με βάση στατιστική μελέτη της προέλευσης των αγγείων όλων των τάφων, συμπεράσματα για τις εμπορικές επαφές της Μακεδονίας τον 6ο αιώνα.

7. D. Trendall: Συσχέτιση και διαφορές μεταξύ αττικής και κατωιταλικής αγχειογραφίας. Άμεση επίδραση της πρώτης στη δεύτερη, στο 6^ο μισό του 5ου αιώνα, ιδιαίτερο ρόλο και χαρακτηριστικά των κατωιταλικών του 4ου αιώνα.

8. M. Moore: Παρουσίαση οστράκων από μεγάλο καλυκτώ κρητάρη του ζωγράφου του Βερολίνου, με παράσταση του Αίαντα που μεταφέρει το πτώμα του Αχιλλέα. Γενικότερη μελέτη της «συμπεριφοράς» του αγ-

χειογράφου με τα θέματα του Τρωϊκού κύκλου.

9. R. Guy: Σύσταση ενός νέου εργαστηρίου πρώιμων κλασικών κυκλικών που συσχετίζονται με τον ζωγράφο του Βρύου, με βάση κοινά τεχντροποικά χαρακτηριστικά.

10. D. Williams: Ανασύνθεση του περιεχομένου τριών τάφων (μεταξύ των οποίων και ο λεγόμενος τάφος του Βρύου), που είχαν ανασκαφεί στα μέσα του 19ου αιώνα, στην Κάπωνα και που τα πολύ σημαντικά αττικά αγγεία τους είχαν διασπαρεί τότε σε διάφορα μουσεία.

11. L. Burn: Ο ζωγράφος του Μειδία: Αγαπημένα του θέματα, τεχντροποικά και προσπάθεια ένταξης των χαρακτηριστικών του στο πνεύμα του τέλους του 5ου αιώνα.

12. H. Giroux: Παρουσίαση της αυλόλογης των ερυθρόμορφων αγγείων του Πανεπιστημίου του Quebec, που παρέμειναν άγνωστα ακόμα και στον Beazley.

13. B. Shefton: Το έργο και τα βασικά χαρακτηριστικά του ζωγράφου της λένας, που είναι κυρίως γνωστός από μεγάλο αριθμό οστράκων που βρέθηκε το 1857 στην οδό Ερμού στην Αθήνα, όπου πιθανόν θρικόταν το εργαστήριό του.

Το συμπόσιο της Οξφόρδης ήταν αποκλειστικά αφιερωμένο στην προσωπικότητα του Beazley και στην πολυσυζητή προσφορά του. Μίλησαν οι D.v. Bothmer για τον Beazley ως δάσκαλο. Οι M. Robertson και D. Trendall για τη συνεισφορά του Beazley στην αττική και κατωιταλική αγχειογραφία αντίστοιχα. Τέλος ο J. Boardman, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 100 χρόνων από την ίδρυση της έδρας κλασικής αρχαιολογίας στην Οξφόρδη, αναφέρθηκε στους προκατόχους του στην έδρα, Gardner, Beazley, Ashmole και Robertson.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

Διεθνής συνάντηση για την ένταξη της πολιτιστικής κληρονομιάς στις σύγχρονες πόλεις

Στο Ναυού της Γαλλίας, από 12 μέχρι 14 Νοεμβρίου, πραγματοποιήθηκε διεθνής συνάντηση τριάντα ειδικών

(αρχαιολόγων, αρχιτεκτόνων, πολεοδόμων, νομικών και ιστορικών), από τη Γαλλία, την Ιταλία και την Ελλάδα με θέματα τα προβλήματα της αρχαιολογίας κατοικημένων χώρων και με γενικότερο αντικείμενο την ένταξη της πολιτιστικής κληρονομιάς στις σύγχρονες πόλεις.

Πέρα από τον γενικό προβληματισμό, στη συνάντηση, που μεθοδολογικά υπήρξε στρωγγυλό τραπέζι εργασίας, εξετάστηκαν ειδικότερα προβλήματα στο πλαίσιο συγκεκριμένων πόλεων, δηλαδή του **Autun** (του αρχαίου Bibractum, πρωτεύουσας της ρωμαϊκής Γαλιτίας), της **Ρώμης** (ιστορικό κέντρο) και του **Άρμυς**.

Από την Ελλάδα είχαν προσκληθεί και πήραν μέρος οι Βασίλης Δωροβίνης, Χαράλαμπος Κριτσός και Ελένη Παλαιολόγου.

Στο επόμενο τεύχος μας, θα δημοσιευθεί λεπτομερειακό σημείωμα για τη συνάντηση αυτή.

Οι θετικές επιστήμες στην Αρχαιολογία

Το Γενάρη του 1983 πραγματοποιήθηκε, στην Αγγλική Αρχαιολογική Σχολή, συνάντηση με θέμα: «Οι θετικές επιστήμες στην Αρχαιολογία». Ο απολογισμός της συνάντησης αυτής δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Ανθρωπολογικά» (αρ. 6, 1984, σελ. 53-68).

Κοινωνικός τουρισμός με αρχαιολογική κατεύθυνση

Μια πρωτοποριακή πρωτοβουλία του Δήμου Σπείας

Από τις 5 Αυγούστου ως τις 2 Σεπτεμβρίου 1985, μια ομάδα είκοσι νέων Γάλλων, από την πόλη Laon, φιλοξενήθηκε από το Δήμο Σπείας, και, εκτός από την γνωριμία με τον τόπο και τους κατοίκους μέσα από ένα πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων, έλαβαν μέρος και στην αρχαιολογική έρευνα της Αγίας Φωτιάς. Πρόκειται για ένα πείραμα, που εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα. Η ιδέα ξεκίνησε από το περιοδικό (1984) Συμπόσιο για την Απο-

κέντρωση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, που οργανώθηκε στη Σητεία από το Σύνδεσμο «Ελληνο-Γαλλική Αντιπαράθεση» και το Δήμο. Έγινε δεκτή με πολύ ενθουσιασμό από τους Δημάρχους των δύο πόλεων και οργανώθηκε με σχολαστική φροντίδα από τους υπεύθυνους και των δύο πλευρών.

Οι νέοι, 18-20 ετών, απόφοιτοι Κλασικών Λυκείων, εργαζόμενοι και άνεργοι, μέσα από προσεκτικά καταρτισμένο πρόγραμμα, είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν την ιστορία και τη σύγχρονη πραγματικότητα του τόπου, με την αρχαιολογική δουλειά, εκδρομές, συμμετοχή σε πανηγύρια χωριών, μαθήματα νέας ελληνικής γλώσσας, παρακολούθηση των εκδηλώσεων των «Κορναρείων» (θερινό φεστιβάλ της Σητείας) επαφή με παράγοντες της πόλης και νέους της ηλικίας τους.

Ως προς το αρχαιολογικό μέρος της εμπειρίας, η συμμετοχή τους στάθηκε πολύτιμη. Οι νέοι (που εργάζονταν με μειωμένο ωράριο) χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες που εναλλάσσονταν στις εργασίες: Η πρώτη, (8 άτομα) δούλευε στην ανασκαφή. Η δεύτερη (8 άτομα) χωρίστηκε σε τέσσερα μέρη και ανέλαβε την επιφανειακή έρευνα του χώρου, με βάση χάρτες υπό κλίμακα 1/5000. Η τρίτη ομάδα απασχολήθηκε στο Μουσείο, στο πλαίσιο των οστράκων της επιφανειακής έρευνας και των λίθινων εργαλείων της ανασκαφής, στο μαρκάρισμά τους και στα σχέδιά.

Αλλά το πρόγραμμα δεν εξαντλήθηκε με τον ένα μήνα παραμονής στη Σητεία. Υπάρχουν άλλα δύο στάδια, που εκκράδουν την ουσία και την ιδεολογία του και το διαφοροποιούν από άλλα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού. Το πρώτο ξεκίνησε το Φεβρουάριο, αμέσως μετά την επιλογή των νέων. Στο πλαίσιο του, οι συμμετέχοντες, με την καθοδήγηση του αρχηγού της αποστολής (υπαλλήλου του γαλλικού Υπουργείου Νεότητας και Αθλητισμού), ειδικό στα προγράμματα νέων) και μιας καθηγήτριας Αρχαίων Ελληνικών, (που τους συνδεδεσαν και στη Σητεία) φρόντισαν να μάθουν όσο το δυνατόν περισσότερα για την αρχαία και τη σύγχρονη Ελλάδα και την Κρήτη. Ο σκοπός τους ήταν να πλησιάσουν τη χώρα μας με σεβασμό και γνώση. Ουσιαστική ήταν εξάλλου η προσπάθεια

να γνωρισθούν μεταξύ τους και να ετοιμασθούν να ξεπεράσουν τις κοινωνικές διαφορές, που, αναπόφευκτα, προέκυπταν από τη σύνθεση της ομάδας. Έτσι, συναντήθηκαν αρκετές φορές, διάβασαν βιβλία, ανάμεσα στα οποία και μέθοδο νέας ελληνικής γλώσσας, επισκέφθηκαν οργανωμένα το Μουσείο και τη Βιβλιοθήκη της πόλης τους, σημαντικά πνευματικά ιδρύματα, και κλήθηκαν να γράψουν μίαν επιστολή ο καθένας στην οποία εξήγησαν τους λόγους που τους παρότρυναν να έρθουν στην Ελλάδα. Μέσα από τα γράμματα αυτά, φάνηκε καθαρά η επένδυση που είχαν κάνει οι νέοι σ' αυτό το ταξίδι: οι περισσότεροι δεν είχαν ταξιδέψει ποτέ στο εξωτερικό. Πολλοί είχαν κάνει στο σχολείο πέντε χρόνια αρχαία ελληνικά και έβλεπαν τη γνωριμία με την Ελλάδα σαν την εκπλήρωση ενός άπιστου ονείρου. Και άλλοι έγραψαν ότι αισθάνονται κοινωνικά περιθωριοποιημένοι, εξαιτίας της έλλειψης καλλιέργειας, και ήλπιζαν ότι το ταξίδι αυτό θα τους άνοιγε νέους ορίζοντες και ίσως ακόμα να τους πρόσφερε και κάποια ειδικευμένα, ώστε να δουλέψουν σε ανασκαφές και στη χώρα τους.

Στο πλαίσιο της προπαρασκευής αυτής, είχα την επιστημονική ευθύνη του προγράμματος και ως απεσταλμένη του Δήμου Σητείας γνώρισα τους νέους στη Λαο, το Μάιο και τους έκανα ενημερωτική διάλεξη. Από μια σειρά επιστολών τους, που έφθασαν μετά την επιστροφή μου από τη Γαλλία, διαπίστωσα, με μεγάλη χαρά, ότι όροι όπως «πρωτομινωικός», «προανατολικός», «επιφανειακή έρευνα», «όστρακα»-«ομπανοί», είχαν γίνει απόλυτα κατανοητοί. αν και τους άκουγαν για πρώτη φορά.

Αλλά, το πρόγραμμα δεν τέλειωσε με την αναχώρηση των νέων από τη Σητεία. Το τρίτο στάδιο περιλαμβάνει σειρά εκδηλώσεων, που θα γίνουν στη Λαο τον Οκτώβριο, και στις οποίες θα συμμετέχουν οι νέοι του κοινωνικού τουρισμού. Συγκεκριμένα έφθαν εφοδιασμένοι με βίντεο και μαγνητόφωνα και ετοίμασαν μια ταινία, για την οποία έχει ήδη ορισθεί η ημερομηνία προβολής, συνέλεξαν εθνογραφικό υλικό που θα το δημοσιεύσουν σε φυλλάδιο και θα το παρουσιάσουν σε διαλέξεις. Ακόμα θα κληθούν να λάβουν μέρος στις εργα-

σίες επανέκθεσης στο Μουσείο της πόλης τους, που περιλαμβάνει μια σημαντική συλλογή ελληνικών αρχαιοτήτων.

Τέλος, κι αυτό δεν είναι το λιγότερο σπουδαίο, θα παίξουν ουσιαστικό ρόλο στην υποδοχή των νεαρών Σητειακών, που θα πάνε του χρόνου στη Λαο, γιατί το πρόγραμμα βασίζεται, θέτεια, στην αμοιβαιότητα. Ήδη, μετά την επιτυχία του πρώτου πειράματος, πολλοί Δήμαρχοι, τόσο από την Ελλάδα, όσο και από τη Γαλλία ενδιαφέρθηκαν για την προώθηση ανάλογων πρωτοβουλιών. Δεν θα ήταν όμως μια καλή ιδέα, να δοθεί η ευκαιρία και σε ελληνόπουλα, να γνωρίσουν με ένα τέτοιο τρόπο μίαν άλλη γωνιά της γης;

Μετοξία Τσιμποπούλου
Επιμελήτρια Αρχαιοτήτων
Μουσείο Σητείας

BIBLIA

Μία «Κρίσις των όπλων» του Ζιγάρφου του Σულέα

Μιχαήλ Τιθέριος

Εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1985

Ένας αττικός ερυθρόμορφος αμφορέας των αρχών του 5ου αι. π.Χ., που αποκτήθηκε πριν από πενήντα περίπου χρόνια από την William Rockhill Nelson Gallery of Art του Κάνσας Σιτ, στάθηκε αφορμή για να γραφτεί αυτή η μελέτη. Η μυθολογική παράσταση που εικονίζεται στη μία από τις πλευρές του αγγείου είχε μείνει ουσιαστικά ανεμνησμένη, παρά τις προσπάθειες των μελετητών για την κατανόηση της. Πρόκειται, όπως πιστεύω, για το μυθολογικό επεισόδιο της «κρίσις των όπλων» του Αχιλλέα, ερμηνεία που συνάγει από ορισμένες εικονογραφικές λεπτομέρειες. Η παράσταση όμως αυτή δεν μας δίνει μόνο αφορμή να συζητηθούν ερμηνευτικά ζητήματα που σχετίζονται με την εικονογραφία του θέματος αυτού και ειδικότερα με την εικονογραφία του Αίαντα, αλλά μας οδηγεί και σε μονοπάτια για την ανίχνευση προβλημάτων της μεγάλης ζωγραφικής της πρώιμης κλασικής εποχής. Επιπλέον, δίνει ερεθίσματα για να προβληματιστούμε σχετικά με

το αν και με ποιά τρόπο τα ιστορικά γεγονότα μιας εποχής επηρέασαν έμμεσα ή άμεσα την επιλογή της εικονογραφίας στη σύγχρονη τέχνη. Τέλος και ο ίδιος ο αγγειογράφος του αμφιβάστος Κάνσας Σίτν, ο ζ του Συλβα, αποτελεί αντικείμενο μιας σύντομης έρευνας».

Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ζωγραφική

Πάνος Ζαμθακέλλης

Αθήνα 1985

Ίσως είναι το πρώτο ελληνικό έργο που ασχολείται με το θέμα αυτό. Συνοπτικά δίνει την ιστορία της βυζαντινής τέχνης και εξετάζει την εικονογραφία, την τοιχογραφία, το ψηφιδωτό, τη μινιατούρα. Επίσης εξετάζονται η θεματολογία, οι ζωγράφοι, τα μνημεία. Τη μελέτη αυτή συμπληρώνουν 81 αντιπροσωπευτικές εικόνες, καθώς και αγγίλη περίληψη, που την καθιστά θαυμάσιο δώρο πρωτοχρονιάς για ξένους φίλους.

Χάρτες και χαρτογράφοι του Αιγαίου Πελάγους

Κείμενα: Βασ. Σφυρόερα, Α. Αθραμιά, Σπ. Αοδραχά

Εκδ. Ολκός, Αθήνα 1985

Το θαυμάσιο αυτό λεύκιμμα περιέχει χάρτες των νησιών του Αιγαίου από 70 χαρτογράφους. Από τον Άραβα γεωγράφο Αλ Ιντρίτσι του 12ου αιώνα που έζησε στη Σικελία ως τις μέρες μας, ακολουθούμε με τα εδαφικά κείμενα την πορεία της χαρτογράφησης του Αρχιπελάγους και προβληματιζόμαστε πάνω στο ρόλο του Αιγαίου Πελάγους. Τις πρωτότυπες μελέτες των διακεκριμένων συγγραφέων συμπληρώνουν 166 χάρτες, αναπαραγωγές από λιθογραφίες, υδατογραφίες.

Alexandre Paul Faure

A. Fayard, Paris 1985

Πρόκειται για εδαφικά ενδιαφέρουσα μελέτη που δεν αποτελεί τη βιογραφία του Μεγάλου Αλεξάνδρου αλλά δίνει επιτά διαφορετικούς τρό-

πους αντιμετώπισης και κατανόησης του προβλήματος «Αλέξανδρος ο Μέγας»: Αυτόν του ιστορικού, του ψυχολόγου, του αρχαίου θαυμαστή, του θεολόγου, του κοινωνιολόγου, του πραγματιστή. Τα κεφάλαια που περιλαμβάνει η μελέτη αυτή είναι: 1) Τα γεγονότα, 2) Ο άνδρας, 3) Ο ήρωας, 4) Ο αντιήρωας, 5) Ο Θεός ή ο άγγελος, 6) Το σύμβολο, 7) Αλέξανδρος ο ιδρυτής. Γραμμένο με τρόπο συναρπαστικό το βιβλίο αυτό μας αποκαλύπτει χίλιες δύο άγνωστες πτυχές της προσωπικότητας και της ιστορίας του Μεγαλέξαντρου, εξετάζει με κριτικό πνεύμα τα περίσημα ανασκαφών, όπως της Αμφιπόλης ή της Βεργίνας και προτείνει ενδιαφέρουσες ερμηνείες επιγραφών όπως αυτή των Δελφών ή την αδημοσίευτη των Φιλίπων.

Η Φιλοσοφία της Ιστορίας και η Ιστορία της Φιλοσοφίας

Λυκούργος Αρεταίος

Εκδ. Διογένης, Αθήνα 1985

Η μελέτη αυτή (532 σελ.) παρουσιάζει, κριτικά, τις κυριότερες θεωρίες και φιλοσοφικές ερμηνείες της ιστορίας από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας. Χωρισμένο σε τρεις ενότητες, το βιβλίο αυτό εξετάζει: α) τις θεωρίες σύμφωνα με τις οποίες η ιστορική εξέλιξη είναι συνεχής και στοχεύει ορισμένους σκοπούς, β) τις θεωρίες σύμφωνα με τις οποίες η ιστορία επαναλαμβάνεται σε κύκλους χωρίς να έχει τελικό σκοπό και γ) εξετάζει τις θεωρίες τις σχετικές με τους παρόντες της ιστορικής κίνησης, της εξέλιξης και της μεταβολής.

Αναστήλωση, Συντήρηση, Προστασία Μνημείων και Συνόλων.

Εκδ. Υπουργείου Πολιτισμού, Αθήνα 1985

Κυκλοφόρησε ο Α΄ τόμος «Αναστήλωση, Συντήρηση, Προστασία Μνημείων και Συνόλων» σε έκδοση του Υπουργείου Πολιτισμού. Περιλαμβάνει 30 εργασίες που συνοδεύονται από φωτογραφίες και σχέδια και αφορούν στην προστασία και

την αποκατάσταση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Μια πολύ ειλόγητη προσπάθεια, που δίνει αναλυτική εικόνα του επιστημονικού έργου των τεχνικών του ΥΠΟ.

Φίλιππος Β΄ ο Μακεδών και ο ιστορικός του ρόλος

Δημήτρης Τσιμπουκίδης

Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1985

Ο καθηγητής και διδάκτορας Ιστορίας στην Ακαδημία Επιστημών της ΕΣΣΔ Δημήτρης Τσιμπουκίδης, μέσα σε ευρύτατα κοινωνικά πλαίσια ερευνά και αναλύει νευραλγικά προβλήματα της εποχής του Φιλίππου, ιδιαίτερα τις κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες στις οποίες έζησε και έδρασε επικεφαλής του πρώτου μακεδονικού συγκεντρωτικού κράτους.

Στο βιβλίο επιστημονούνται οι αλλαγές που έγιναν ο΄ έλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής, ιδιαίτερα η ενοποίηση της Μακεδονίας, η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και των κοινωνικών σχέσεων, η διέγερση των εμπορικών ανταλλαγών, που πήραν αγρότερα μεγάλες διαστάσεις με τις κατοπινές εκστρατείες στην Ανατολή, και το φαινόμενο του συγκρητισμού, τη σύνθεση του Ελληνικού και Ανατολικού πολιτισμού κατά τη διάρκεια της Ελληνιστικής εποχής κ.ά.

Βυζαντινά

Βυζαντινός Κώδικας

Σπάνιος βυζαντινός κώδικας της εποχής του Ιουστινιανού ανατυπώθηκε στην Ιταλία. Είναι ο περίφημος «πορφύρεος κώδικας του Ροσάτο» αριστοτέλεια της βυζαντινής τέχνης του δου μ.Χ. αι., που παρχει πολύτιμα στοιχεία για την πολιτική οργάνωση της Ανατολικής αυτοκρατορίας.

Ρουμλούκι, ιστορία και τοπογραφία

Γιάννης Μοσχόπουλος

Θεσσαλονίκη 1985

Στο πρώτο αυτό τεύχος εξετάζονται οι αρχαίοι και οι ρωμαϊκοί χρόνοι της

αρχαιολογικά

περιοχής του κάμπου του Αλιάκμονα. Τεκμηριωμένη, καλογραμμένη με κέφι και αγάπη, η εργασία αυτή δίνει πάμπολλες πληροφορίες για τον τόπο, από τη γεωλογία, την ιστορία - αρχαιολογία ως τη λαογραφία.

Δείγματα προϊστορικής τοπογραφίας

Κων. Κουτρουβέλης

Δελτίο ΓΥΣ, 126, 1985

Στην έρευνα αυτή για «τις προϊστορικές χρονολογίες και τους γεωλογικούς μετασχηματισμούς» χρησιμοποιήθηκαν χάρτες της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού, που συζητήθηκαν με κείμενα αρχαίων συγγραφέων και άλλες αρχαίες μαρτυρίες. Μελετήθηκε ιδιαίτερα η περιοχή του Σπερχεαίου ποταμού και του Αχελώου και εξετάστηκε η μυθολογία που σχετίζεται με την περιοχή.

Τα αρχαιότερα κράτη του Καυκάσου και της Κεντρικής Ασίας

Διευθ. σύνταξης Γ. Κοσελένκο

Εκδ. Ναούκα, Μόσχα 1985

Μόλις κυκλοφόρησε ο έκτος τόμος του εικοσάτομου έργου «Η αρχαιολογία της ΕΣΣΔ» (βλ. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ τ. 12). Στον τόμο αυτό γίνεται εκτενής αναφορά στις αρχαιολογικές έρευνες και στην ιστορία των υπερκαυκασίων περιοχών καθώς και των περιοχών της Κεντρικής Ασίας. Η χρονική περίοδος που μας απασχολεί εδώ εκτείνεται από την 1η χιλιετία π.Χ. μέχρι τις αρχές της χριστιανικής περιόδου.

Μελετούνται οι διαδικασίες ανάπτυξης της τέχνης, της αγροτικής οικονομίας, των διαφόρων τύπων οικισμών και γενικά των ποικίλων σφαιρών της πολιτιστικής ζωής. Εξετάζονται οι κοινωνικο-οικονομικές και πολιτικές δομές των κοινοτήτων που μας απασχολούν.

Για τον Έλληνα αναγνώστη ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα κεφάλαια που είναι αφιερωμένα στα κράτη της Καλχίδας, της Βακτρίας, της Παρθίας, της Μαργιανής κ.ά. Τέλος, τα κείμενα συνοδεύουν καταποτι-

κόι χάρτες, πίνακες, εικόνες, ευρετήρια και πλούσια βιβλιογραφία σε ρώσικη και άλλες δυτικο-ευρωπαϊκές γλώσσες. Όπως έχουμε ξαναγράψει η σειρά αυτή, της οποίας ανακινώσουμε εδώ τον 6ο τόμο είναι προϊόν της πλούσιας εκδοτικής δραστηριότητας του Ινστιτούτου Αρχαιολογίας και ειδικότερα του τμήματος Κλασικής Αρχαιολογίας που διευθύνει ο καθηγητής Γ. Κοσελένκο.

Π.Γ. Σαραντάπουλος
(Voronez)

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Στα πλαίσια των εκδηλώσεων «Πολιτιστική Αθήνα» οργανώθηκαν για σειρά εκθέσεων με σκοπό να προβληθεί μέσα από τα αρχαιολογικά κυρίως ευρήματα, η εξέλιξη του πολιτισμού στον Ελλαδικό χώρο, από την προϊστορική εποχή ως τις μέρες μας και να τονισθεί η σημασία γενικότερα της «ελληνικής σκέψης» ως φέρρα διαμόρφωσης του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Έτσι οργανώθηκαν:

- 1) «Ελλάδα και Θάλασσα» στο εκθεσιακό κέντρο του ΟΛΠ στον Πειραιά.
- 2) «Τροία - Ανασκαφές και ευρήματα του Ερ. Σλήμαν» στο Ιλιού Μέλαθρον.
- 3) «Δημοκρατία, Κλασική Παιδεία» στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.
- 4) «Αθήνα: Προϊστορία και Αρχαιότητα» (Αρχιτεκτονική και Πολεοδομική Εξέλιξη) στη στάση του Αττάλου, στην Αρχαία Αγορά.
- 5) Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Τέχνη» στο Παλιό Πανεπιστήμιο της Αθήνας.
- 6) «Κύπρος: 9.000 χρόνων έργα πολιτισμού λεηλατούνται» στην Ακαδημία Αθηνών.
- 7) «Μουσείο Βορρέ - Μία επιλογή» Περιοδικό σε διάφορους δήμους της Αθήνας
- 8) «Γέννηση της Γραφής» Πρυτανείου 9 στην Πλάκα
- 9) «Βυζαντινή Θεσσαλονίκη» στο Βυζαντινό Μουσείο Αθηνών.

Έκθεση «Σητεία: Προϊστορία, Αρχαιότητα»

Από τις 17 ως τις 31 Αυγούστου 1985.

παρουσιάστηκε, στο Δημοτικό κήπο της Σητείας, φωτογραφική - εκπαιδευτική έκθεση, με θέμα, «Σητεία: Προϊστορία, Αρχαιότητα».

Η έκθεση οργανώθηκε και χρηματοδοτήθηκε από το Δήμο Σητείας, με την επιστημονική και τεχνική επιμέλεια της επιμελήτριας αρχ/των Μ. Τσιποπούλου. Μέσα από 30 πίνακες, με φωτογραφίες, σχέδια, χάρτες και κείμενα, παρουσιάστηκε ο αρχαιολογικός πλούτος της περιοχής, από τη νεολιθική μέχρι την ελληνορωμαϊκή εποχή. Πολλά στοιχεία ήταν αδημοσίευστα και βασίζονταν σε έρευνες των τελευταίων ετών.

Στα εγκαίνια παραβρέθηκαν πολλοί Έξνοι αρχαιολόγοι που δουλεύουν στην Κρήτη.

Η ίδια έκθεση, εμπλουτισμένη με 20 ακόμη πίνακες, για τη μεσαιωνική ή τη σύγχρονη ιστορία της περιοχής, θα ταξιδέψει από τον Οκτώβριο σε μια σειρά γαλιανών πόλεων, φυσικά με τα κείμενά της μεταφρασμένα. Εξάλλου, ένα μέρος του αρχαιολογικού τμήματος, θα παρουσιαστεί στο Manchester της Αγγλίας, στα πλαίσια του Συνεδρίου που οργανώνεται το 1986 για τα εκατό χρόνια δραστηριότητας της Αγγλικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ν. ΠΕΡΑΜΟΣ 8-8-85

Αγαπητή Συντακτική Επιτροπή, Στέλλοντας τα θεμάδια που συγχαρητήρια για το θαύμασιο και πλούσιο περιοδικό που εκδίδετε (το παρακολουθώ από το πρώτο τεύχος) θα ήθελα να σας απασχολώ με το πω κάτω θέμα, μήπως και μπορέσετε και εσείς να βοηθήσετε στην άμεση επίλυση του, σαν κατά την γνώμη μου ειδικό.

Το θέμα μου είναι οι Αρχαιότητες της πόλης των Μεγάρων, και η συνεχίζόμενη αδιαφορία της πολιτείας: Όπως γνωρίζετε, η πόλη των Μεγάρων είχε μεγάλη αιλγή την αρχαιότητα και ένα θαυμάσιο πολιτισμό. Στο έδαφος της πόλης κατά καιρούς βρέθηκαν πάρα πολλά αξιόλογα αντικείμενα, που δυστυχώς μόνο λίγοι τα έχουν δει μέχρι σήμερα.

αρχαιολογικά

Η πόλη στερείται Μουσείου παρά τις συνεχείς υποσχέσεις. Είναι μόνο 46 χιλ. από την Αθήνα, ήταν η πόλη αντιπαλός της και θα μπορούσε, αν υπήρχε μουσείο, να προσελκύσει τουρισμό και να λάβει κάποια άλλη ανάπτυξη ή πόλη.

Αλλά και κάτι ακόμα, με την έλλειψη μουσείου και την μόνιμη αρχαιολογική υπηρεσία στην πόλη, τα αρχαία που είναι κατάσπαρτα στους διάφορους χώρους της πόλης, είναι πιο εύκολη λεία στους κάθε είδους αρχαιοκάπηλους, που δυστυχώς είναι πάρα πολλοί στην πόλη μας.

Πιστεύω ότι πολλά θα κερδίσει η Αρχαιολογική Έρευνα αλλά και η πόλη των Μεγάρων από τη δημιουργία Μουσείου στην πόλη, γιατί σας παρακαλώ ασχοληθείτε λίγο με το πρόβλημα που κατά τη γνώμη μου δεν είναι μόνο τοπικό.

Ευχαριστώ σας οχαίρετώ
Φιλικά
Νικόλαος Ντάκος
Ελ. Βενιζέλου 9
Νέα Πέραμος Αττικής
Τηλ. 0296-32191

Κύριοι,
Προχθές είχα την άτυχη ιδέα να ξεκινήσω για επίσκεψη στο σπήλαιο του Α. Γεωργίου, στο Κιλκίς. Αφού έφτασα μερικά μέτρα από το σπήλαιο, τότε μόνο βρήκα μια πινακίδα που έδειχνε κατά ποίο σημείο βρίσκεται. Η έκκληση

ήμω ήταν απέραντη όταν βρήκα το χώρο εγκαταλειμμένο, σφραγισμένο με σιδερένια πόρτα το σπήλαιο, σχεδόν καταστραμμένο το σχετικό περίπτερο και παντού ακαθαρσίες τα παιδιά μου με κοίταζαν απορημένα γιατί περίμεναν έναν ακόμα φανταστικό υπόγειο κόσμο μετά του Διρού, του Περάματος και των Πετραλώνων, που έχουμε επισκεφθεί. Γιατί αυτό το πράγμα, τι συμβαίνει και «πετάμε στο καλάθι των αχρήστων» το θησαυρό των σπλάχνων της γης μας; Υποτίθεται πως κάποτε είχαν γίνει και κάποια έξοδα για να είναι επισκέψιμο αυτό το σπήλαιο τα «πέταξαν» αυτά και γιατί; Μήπως υπάρχει κάποιος αρμόδιος να μας απαντήσει; Κι ένα ακόμα «γιατί»: Ο χώρος, κοντά στη θάλασσα, έξω απ' το σπήλαιο του Διρού είναι γεμάτος πίτσες και βρωμιές κι ο κόσμος που, αναγκαστικά, περμίνει 2 και 3 ώρες για να επιβιβαστεί στις θάρκες για την περιήγηση του σπηλαίου δεν έχει που να σταθεί όταν κολυμπήσει στα εκεί πεντακάθαρα νερά, το καλοκαίρι ο ΕΟΤ είχε κάποια εγκατάσταση εκεί που έχει σχεδόν καταστραφεί απ' την εγκατάλειψη· γιατί; Δεν υπολογίζουν, λοιπόν, τους επισκέπτες - Έλληνες και ξένους - καθόλου; Επίσης οι οδηγοί θα μπορούσαν να εξηγήσουν ουσιαστικά και πληρέστερα για τα απίθανα κατασκευάσματα της φύσης... το εισιτήριο της εισόδου είναι, άλλωστε, αρκετά «τσουχτερό». Και πότε

θα μπορέσουμε να απολαύσουμε, επιτέλους, τα σπήλαια «Αλεπότρυπα», «Καταφύγι» και τα τόσα άλλα της περιοχής;

Ευχαριστώ

ΑΝΤΩΝΗΣ Γ. ΣΥΡΜΑΚΕΖΗΣ
Οφθαλμίατρος
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ 15/10/85

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΕΣ

Από το Κέντρο Οικολογικής, Περιβαλλοντικής και Εναλλακτικής Πληροφόρησης (οδ. Σικίνου 87, 113 64 Αθήνα, τηλ. 8626.437) λάβαμε το Δελτίο Τύπου που ακολουθεί:

Την Κυριακή 3-11-1985, στην Κοινότητα Αγ. Ευθυμίας Φωκίδας, έγινε κοινή εκδήλωση Οικολογικών Κινήσεων και Συλλόγων Προστασίας Περιβάλλοντος απ' όλη την Ελλάδα, σε συνεργασία με την 7μελή εξουσιοδοτημένη Επιτροπή Κατοίκων του χωριού. Το θέμα ήταν η ενημέρωση για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην υγεία των κατοίκων από την υπό δημιουργία μονάδα Αλουμίνιας - Αλουμιού. Πριν την εκδήλωση, έγινε, επί τόπου, εξέταση της τοποθεσίας όπου πρό-

Δελτίο συνδρομής

Να αποσταλεί συμπληρωμένο και συνοδευμένο από το αντίτιμο της συνδρομής στα γραφεία του περιοδικού **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ** οδός Πανεπιστημίου 9, 105 64 ΑΘΗΝΑ, τηλ. 3253246.

Επιθυμώ να εγγραφώ συνδρομητής για ένα χρόνο - 4 τεύχη - από το τεύχος αριθμ.
Συνδρομή Εσωτερικού: Δρχ. 1.500 — Συμμετέων, Συλλόγων 2.000 — Οργανισμών, Τραπεζών, Ν.Π.Δ.Δ., Α.Ε. 2.500 — Μαθητών και Σπουδαστών 1.200 (με αποσπώμενη φωτοστέφανο αστυνομικής ή φοιτητικής ταυτότητας αντίστοιχα).
Εξωτερικού: Αεροπορ. ταχυδρ. Ευρώπη § 22 — Αμερική, Καναδάς, Αυστραλία § 25 — Σπουδαστών εξωτερικού αντίστοιχα § 20 και 22.
Τρόπος πληρωμής: Ταχυδρομική ή τραπεζική επιταγή στο περιοδικό **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ**, Πανεπιστημίου 9, 105 64 ΑΘΗΝΑ.

Επώνυμο Όνομα
Οδός Αριθμός Τηλ.
Πόλη Ταχ. Κώδ. Χώρα
Ημερομηνία Υπογραφή

κειται να εγκατασταθεί το εργοστάσιο, 700 μόλις μέτρα από το χωριό. Στη συγκεκριμένη τοποθεσία υπάρχουν διάσπαρτες αρχαιότητες που ανήκουν στην αρχαία πόλη Μυσάνια, πάνω στα ευδιάκριτα τείχη της οποίας βρίσκεται σήμερα η Κοινότητα Αγ. Ευθυμίας.

Επίσης, η περιοχή ανήκει στο ευρύτερο Δελφικό τοπίο, με άμεση οπτική επαφή με τους Δελφούς από τους οποίους απέχει 11 χλμ.

Το εργοστάσιο θα παράγει 600.000 τόννους αλουμίνια το χρόνο, με επίσημα δηλωμένη προοπτική διπλασιασμού της παραγωγής σε 1.200.000 τόννους και σε ταυτόχρονη παραγωγή μεταλλικών αλουμινίου Καθημερινά θα καταναλώνονται τουλάχιστον 1.000 τόνοι μαζούτ (ποσότητα που είναι ίση με την κατανάλωση καυσίμου του ατμοηλεκτρικού σταθμού Κεραταινίου). Ταυτόχρονα, θα παράγονται μεγάλες ποσότητες διοξειδίου του θείου, οξειδίων του αζώτου, σκόνη βωξίτη και αιθάλη, δημιουργώντας σοβαρά πρόβλημα στην ύπαιθρο της ίδιας της Κοινότητας με τους 700 κατοίκους.

Εξέτασθη, επίσης, η χαράδρα προς την πλευρά του Γαλαξειδίου, όπου πρόκειται να απορριφθούν τα απόβλητα της κόκκινης λάσπης και κρίθηκε από επιστημονες εμπειρογνώμονες ότι, εξαιτίας της φύσης του εδάφους, είναι αδύνατο να στεγανοποιηθεί, που σημαίνει ότι τα υπόγεια ύδατα θα ρυπανθούν από ποσότητες καυστικής οδδας που θα διαρρέουν από την κόκκινη λάσπη.

Την εκδήλωση παρακολούθησαν 150 περίπου κάτοικοι. Οι ομιλήτες έδωσαν στοιχεία για τη ρύπανση που θα προκληθεί από τη μονάδα αλουμίνιας αλλά και από τα ακόμα σοβαρότερα προβλήματα που θα δημιουργηθούν όταν επεκταθεί το εργοστάσιο για παραγωγή αλουμινίου οπότε θ' απελευθερώνεται στη ατμόσφαιρα και το διοξειδίο θρεπτικό δραστικό και τοξικό αέριο φθόριο - υδροφθόριο, για το οποίο εμπειρία έχει ολόκληρη η περιοχή γύρω από το εργοστάσιο της ΠΕΣΙΝΕ στο νομό Βοιωτίας.

Το Κέντρο Οικολογικής Πληροφόρησης έδωσε επιπλέον και στοιχεία για τη βιωσιμότητα της μονάδας και για την προβλεπόμενη γρήγορη εξάντληση των ελληνικών κοιτασμάτων βωξίτη. Από αυτά εξαρτάται, ήδη, πάρα πολύ η οικονομία του νομού —

μεταλλεία με πολλούς εργαζόμενους — και αναμένεται ότι τα οικονομικά συμφέροντα για εκμετάλλευση κοιτάσματα θα εξαντληθούν σε 20 μόνο χρόνια από την έναρξη λειτουργίας του εργοστασίου. Σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας, η παραγωγή βωξίτη θα αυξηθεί για να καλυφθούν οι ανάγκες του νέου εργοστασίου, ενώ δεν πρόκειται να μειωθούν οι εξαγωγές ακατέργαστου βωξίτη όπως και η ποσότητα που απορροφάει η ΠΕΣΙΝΕ.

Η εκδήλωση προκάλεσε ζωνήρη συζήτηση μεταξύ αυτών που θεωρούν ότι δεν θα ωφεληθεί η κοινότητα με το να γίνει το εργοστάσιο εκεί και ότι θα πρέπει να γίνει σε απόσταση ασφαλείας από κατοικημένες περιοχές και σε όσους απ' ετέρου θεωρούν ότι δεν θα υπάρξει ιδιαίτερο πρόβλημα ρύπανσης και ότι η επένδυση θα συμβάλει στην ανάπτυξη της περιοχής χωρίς άλλες επιπτώσεις.

Επιστημονικά ότι η κατ' αρχήν έγκριση για τη δημιουργία του εργοστασίου στη συγκεκριμένη περιοχή δόθηκε από τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων και η συμβαση υπογράφηκε χωρίς η ΕΤΒΑ (υπεύθυνη για τη χρηματοδότηση και εκτέλεση του έργου) να εκπονήσει μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, όπως προβλέπει ο νόμος 1180/81.

Μετά τη συζήτηση προβλήθηκε η ταινία «ΠΕΤΡΟΧΗΜΙΚΑ, ΟΙ ΚΑΘΕΔΡΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ» με τον αγώνα των κατοίκων Νεοχωρίου Μεσολογίου να αποτρέψουν την εγκατάσταση θορακής μονάδας Πετροχημικής στην περιοχή τους το 1979, πράγμα που τελικάτύχησαν.

Από την πλευρά των διοργανωτών της εκδήλωσης εκφράστηκε η διάθεση για δημόσιο διάλογο με την Πολιτεία, η οποία μέχρι τώρα έχει αρκωθεί μόνο στο να προβάλει την επένδυση χωρίς να αναφέρει τις άλλες πτυχές του προβλήματος.

ΨΗΦΙΣΜΑ
ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ ΑΛΟΥΜΙΝΑΣ

(Αγ. Ευθυμίας, 3-11-1985)
ΓΝΟΡΙΖΟΝΤΑΣ από τη διεβνη πρακτική τις διαμεμεις συνέπειες, από την εκσκαφή και εξόρυξη του βωξίτη για την εγκατάσταση και λειτουργία ενός εργοστασίου Αλουμίνου τόσο μεγάλου δυναμικότητας, στο περιβάλλον και την υγεία των κατοίκων, ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ τη μοναδική πανανθρώπινη

σημεία του ευρύτερου Δελφικού χώρου, αν ανώνυμο σύμβολο ειρήνης και ελευθερου πνεύματος, ΠΙΣΤΕΥΟΝΤΑΣ ότι αποτελεί απαράδεκτη τακτική η επιλογή μιας περιοχής για κατασκευή εργοστασίου τέτοιου μεγέθους, χωρίς διαφανή μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων και υπεύθυνη ενημέρωση του κοινού,

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τις σοβαρές αμφισβητήσεις για τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της περιοχής και τη συμβολή του έργου στην οικονομία της χώρας αλλά και τη βιωσιμότητα και το κοινωνικό του κόστος,

ΠΙΣΤΕΥΟΜΕ ότι πρέπει γενικά να αποκλειστεί κάθε λύση εγκατάστασης του με διαμεμεις επιδράσεις στους κατοίκους της Αγ. Ευθυμίας και παραβάσεις τους ή που να αλλοιώνει και παραβάσει τον ευρύτερο Δελφικό χώρο, λόγω ατμοσφαιρικής ή οπτικής ρύπανσης, ΚΑΛΟΥΜΕ την Κυβέρνηση να απαντήσει υπεύθυνα και δημόσια στα εζής ερωτήματα:

1. Σε ποιά ακριβώς απόσταση από την Αγ. Ευθυμία, τους άλλους οικισμούς και τους Δελφούς σκοπεύει να εγκαταστήσει το εργοστάσιο;
2. Προβλέπεται ή όχι η μελλοντική επέκταση των εγκαταστάσεων για παραγωγή και αλουμίνιο;
3. Ποιά είναι η τελική επιλογή για τη διάθεση των λυμάτων και ειδικότερα της κόκκινης λάσπης. Αν προκρίβη η χρήση της χαράδρας για απόρριψη της. Ποιές διασφαλίσεις υπάρχουν για τη στεγανοποίηση και προστασία του υπόγειου υδατικού οριζοντα;
4. Τι ακριβώς ποσότητες και ποιότητα καυσίμων θα χρησιμοποιηθούν και ποιά μέτρα θα ληφθούν για την προστασία των κατοίκων, των μνημείων και της φύσης από την ατμοσφαιρική ρύπανση και

ΕΠΙΘΕΤΗ ΚΑΛΟΥΜΕ την Κυβέρνηση να ανακαλέσει το Προεδρικό διάταγμα 417Δ/3-9-1985 που περιορίζει το Δελφικό τοπίο και να αρχίσει ειλικρινή και ανοικτό διάλογο.

ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ & ΟΜΑΔΕΣ:
Εξουσιοδοτημένη Επιτροπή της Επιτροπής Κοινοτών Αγ. Ευθυμίας, Κέντρο Οικολογικής και Περιβαλλοντικής Πληροφόρησης, Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσεως, Ελληνική Εταιρία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής κληρονομιάς,

Ομάδα για μια φυσική ζωή, Ενωτική Κίνηση Οικολογών Αθηνών, Οικολογική Κίνηση Θεσσαλονίκης, Οικολογική Ομάδα Χαλδίου, Σύλλογος για προστασία και ανάπτυξη του Γαλαξειδίου, Οικολογική Κίνηση Λαμίας, Περιοδικό: «Νέα Οικολογία» -Οικολογική Εφημερίδα-